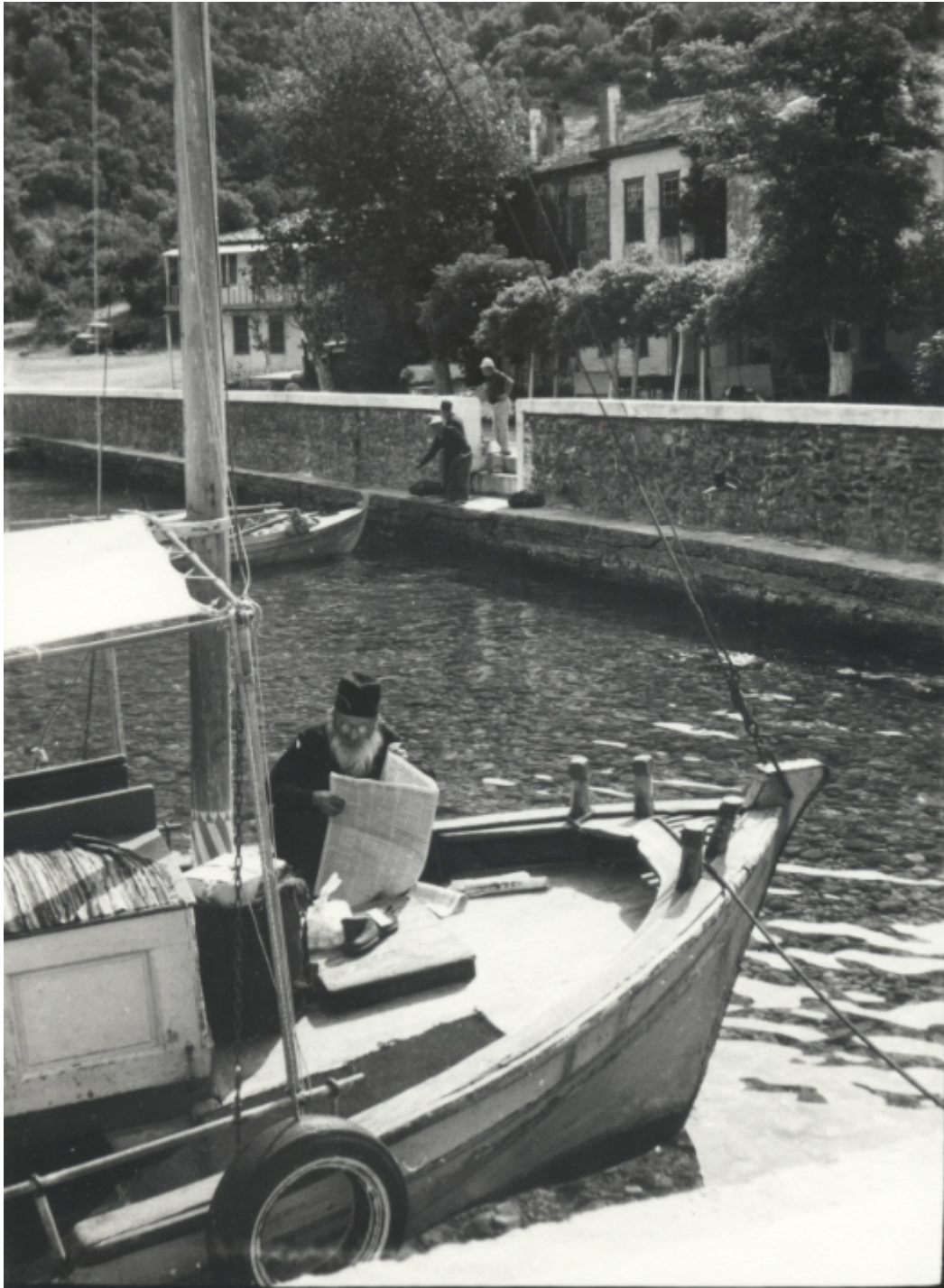

13 Μαΐου 2016

Το Άγιον Όρος με μια ματιά 40 χρόνων

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Άγιον Όρος](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)

Υπάρχουν στιγμές που νιώθεις πως ο ομφάλιος λώρος που σε δένει με κάτι κόβεται και μένεις μετέωρος στο κενό. Τέτοιος είναι ο θάνατος της μητέρας για τη ζωή του καθενός. Και για το θέμα μας σήμερα τέτοιος ήταν -για εμάς και τη σχέση μας με το Όρος- ο θάνατος του Γέροντα Ιερόθεου. Βεβαίως από τις επισκέψεις μας στο Όρος, που χρονολογούνται από το 1975, ωφεληθήκαμε τα μέγιστα από τις συζητήσεις με γέροντες και τις συναντήσεις σε μονές, σκήτες και κελιά. Ακόμη και σήμερα. Αλλά ο Ιερόθεος ήταν το σταθερό σημείο αναφοράς μας, μόλις φτάναμε στις Καρυές. Κατεβαίναμε από το λεωφορείο, που αγκομαχώντας μας

μετέφερε από το επίγειο του Όρους, τη Δάφνη, στην πρωτεύουσα, τις Καρυές, και κατευθυνόμασταν στο βιβλιοπωλείο του. Εκεί τον συναντούσαμε, πάντοτε πίσω από το γραφείο του, μονίμως σε μία έντονη δραστηριότητα. Μιλούσε, τηλεφωνούσε, έδινε συμβουλές, βοηθούσε. Και πάντα με έναν καλό λόγο.

Ο Ιερόθεος ήταν από τους μοναχούς που εκτιμούσαν οι γέροντες στο Όρος. Και επειδή συνήθως ταυτίζαμε την προσκυνηματική επίσκεψη με την εργασία μας, όταν είχαμε κάποια δυσκολία -σύνηθες φαινόμενο στο Όρος, διότι οι γέροντες δεν μιλούν εύκολα- μας την έλυνε ο Ιερόθεος.

Ήταν μία προσωπικότητα της οποίας η εμβέλεια είχε επεκταθεί σε όλη την ελλαδική επικράτεια.

Είναι πολλά τα σημαντικά πρόσωπα της χώρας που γνώριζαν τον Ιερόθεο, τον εκτιμούσαν και ένιωθαν την ανάγκη να τον επισκεφθούν στις Καρυές και να μείνουν στο φιλόξενο κελί του, συζητώντας από την τέχνη μέχρι τις λεπτομέρειες της αγιορείτικης ζωής. Ο Ιερόθεος είχε τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου που μπορούμε να ονομάσουμε άρχοντα. Μαζί με τον Γέροντα Μωυσή, που έφυγε λίγο νωρίτερα, εξέδιδαν το περιοδικό "Πρωτάτο", το οποίο κατέγραφε την αγιορείτικη ζωή.

Φέτος συμπληρώθηκαν 40 χρόνια από το 1975, όταν για πρώτη φορά επισκέφθηκα το Όρος. Ως φοιτητής βοηθούσα στο γραφείο Θεσσαλονίκης τον ανταποκριτή της "Αυγής" Πάνο Καϊσίδη. Με έστειλε να καλύψω την επίσκεψη του τότε προέδρου της Βουλής Κωνσταντίνου Παπακωνσταντίνου. Είδα έναν άλλο κόσμο -έξω από κάθε φαντασία μου. Προσπαθούσα να καταλάβω πού βρίσκομαι, τι είναι αυτοί οι άνθρωποι και τι κάνουν εκεί. Με δυο λόγια έμεινα άναυδος.

Έκανα το κλασικό λάθος που κάνουν πολλοί. Ερμήνευα έναν κόσμο που αναζητά τη μεταφυσική με όρους ορθολογισμού. Απόλαυσα, έστω και περιθωριακά, τη γαστρονομική περιποίηση που επιφυλάσσουν οι μοναχοί στους υψηλούς επισκέπτες τους (στον Κ. Παπακωνσταντίνου), γνώρισα σημαντικούς γέροντες, μεταξύ των οποίων το ζωγράφο Ιωάννη Βράνο, ο οποίος αργότερα αποσηματίστηκε, και όταν επέστρεψα στη Θεσσαλονίκη, προσπάθησα να γράψω ένα κείμενο για την επίσκεψή μου αυτή, στο οποίο επικέντρωσα το ενδιαφέρον μου στο κακό οδικό δίκτυο και το μυστικισμό του Όρους.

Πέρασε καιρός, για να το δημοσιεύσει η εφημερίδα, κι ακόμη δεν έχω απαντήσει αν την ενόχλησε η αναφορά μου στο μυστικισμό ή οι λανθασμένες προτάσεις μου για το οδικό δίκτυο. Οι δρόμοι και τα μονοπάτια του Όρους υπακούουν σε μία παραδοσιακή λογική, που ευτυχώς δεν έχει αλλάξει. Βεβαίως από τότε, το 1975, άλλαξαν αρκετά -λόγω και των πυρκαγιών που το απείλησαν- αλλά η βασική φιλοσοφία παραμένει η ίδια.

Σήμερα στο Όρος ζουν περί τους 2.000 μοναχούς και μεταξύ αυτών μπορεί να βρει κανείς κάθε είδος ανθρώπινου χαρακτήρα. Αλλά το Όρος ελάχιστα επηρεάζεται από τη συγκυριακή σύνθεση των προσώπων που αναζήτησαν την ψυχική λύτρωσή τους στις μονές του. Λες και μία σταθερή δύναμη δεν επιτρέπει την αλλοίωση των χαρακτηριστικών του, όπως τα συνέλαβαν οι κτήτορες των μονών του.

Η μοναχική ζωή στο Άγιον Όρος δεν άρχισε το 10ο αιώνα με τον Αθανάσιο τον Αθωνίτη, φίλο του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά. Προϋπήρχε από τον 6ο αιώνα μ.Χ. με τη μορφή του ασκητισμού. Ο Αθανάσιος εγκαθίδρυσε τον κοινοβιακό βίο με τις μονές στο Όρος ιδρύοντας την πρώτη εξ αυτών, τη Μονή της Μεγίστης Λαύρας.

Οι δυσκολίες που πέρασε το Όρος ήταν πολλές και μεγάλες, αλλά οι μοναχοί, που έχουν αφομοιώσει τη βυζαντινή διπλωματία, τις αντιμετώπισαν με επιτυχία, αποδίδοντας την ευτυχή κατάληξη στη θεία χάρη και την προστασία της Παναγίας. Επί Τουρκοκρατίας μνημόνευαν τον τούρκο διοικητή και αυτός τους προστάτευε. Επί ναζισμού, όταν οι Βούλγαροι σχεδίαζαν να το καταλάβουν και να κυριαρχήσουν, έστειλαν επιστολή στον Χίτλερ, με την οποία του ζητούσαν να αποτρέψει αυτήν την εξέλιξη, κάτι που έγινε. Και όταν ο Άρης Βελουχιώτης ετοιμαζόταν να επιτεθεί και αυτός στις μονές, τριμελής αποστολή μοναχών τον επισκέφθηκε και τον μετέπεισε στέλνοντας τρόφιμα και αποδεχόμενη να μοιραστούν οι μονές μαζί του ό,τι έχουν.

Ο βυζαντινός τρόπος είναι καθημερινός στη ζωή του Όρους. Συντηρείται μία παράδοση 1.000 και πλέον ετών, που κρατά ζωντανό τον ελληνισμό. Στο Άγιον Όρος οι μοναχοί δεν προσεύχονται μόνον στο Θεό. Αναπαράγουν με τον τρόπο της ζωής τους, καθώς και με τη συντήρηση των εικόνων, των χειρογράφων και των άλλων κειμηλίων τον πνευματικό πλούτο των Ελλήνων. Αντί να υπονομεύονται, πρέπει να βοηθούνται. Η αρνητική εικόνα που επιχειρείται να δημιουργηθεί από ελάχιστες ομάδες υποκρύπτει ευτελείς πολιτικές σκοπιμότητες και υπονομεύει στην ουσία τον ελληνισμό.

Στο Όρος υπήρξε περίοδος που τέθηκε το δίλημμα αν πρέπει να έχει διεθνή ή ελληνικό χαρακτήρα. Επικράτησε η δεύτερη άποψη. Όμως οι προσπάθειες ελέγχου του από μικρές ή μεγάλες δυνάμεις δεν έχουν σταματήσει. Είναι ακόμη μία πρόσκληση που αντιμετωπίζουν οι μοναχοί.

Στην υπερχιλιόχρονη ιστορία του αναπτύχθηκαν πολλά κινήματα και θεολογικές διαμάχες (ησυχασμός, κολλυβάδες, ονοματολάτρες) και εμφανίστηκαν μεγάλες και ισχυρές ιστορικές προσωπικότητες.

Η ελληνική κρίση σήμερα τους επηρέασε όχι μόνον οικονομικά, αφού η συντήρηση των μονών γίνεται από κτίσματα τα οποία τους αποφέρουν έσοδα, αλλά κυρίως από την καταφυγή πολλών ανθρώπων στο Περιβόλι της Παναγιάς για οικονομική και ψυχική βοήθεια.

Σαράντα χρόνια επισκέψεων στο Όρος έχουν αφήσει ανεξίτηλα σημάδια, καθώς είναι μία ολόκληρη ζωή. Γέροντες στους οποίους καταφεύγαμε σε δύσκολες στιγμές για συζητήσεις έχουν αφήσει τον κόσμο αυτό. Οι εικόνες άλλαξαν. Τα μοναστήρια αναστηλώθηκαν με τη βοήθεια της Ε.Ε., προς την οποία αρχικώς υπήρχε καχυποψία. Και η πολιτεία βοήθησε με το Κέντρο Διαφύλαξης Αγιορείτικης Κληρονομιάς (ΚεΔΑΚ).

Η γενική παράδοση αναπαράγεται, αλλά οι νέοι μοναχοί έχουν επηρεαστεί από τη γενιά τους. Δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι διατίθενται να μπουκώσουν στον κόπο να ψάλλουν με τη λεπτομέρεια και την καλλιέργεια που το κάνει ο γηραιός ηγούμενος της μονής Ξενοφώντος Αλέξιος.

Τα παλιά κτίρια των Καρυών αλλάζουν όψη και περιεχόμενο. Μπορείς να βρεις ό,τι επιθυμείς. Ορισμένα δίνουν την εικόνα σύγχρονων σούπερ μάρκετ. Για τον εφήμερο επισκέπτη αυτό είναι μία θετική εξέλιξη. Δεν μπορώ να απαντήσω αν το ίδιο συμβαίνει και για την ουσία της καθημερινής ζωής στο Όρος.

Ευτυχώς οι παλιοί δρόμοι δεν έχουν ασφαλοστρωθεί και οι νέοι που διανοίγονται θα κρατήσουν τη μοναχική παράδοση. Τα μονοπάτια είναι πολλά και καλοσυντηρημένα. Από τις Καρυές ως τη Μονή Ιβήρων, μία απόσταση περίπου 10 χλμ., την κάναμε σχεδόν ολόκληρη κάτω από τη σκιά των δένδρων.

Σαράντα χρόνια επισκέψεων στο Όρος δύσκολα μπορούν να χωρέσουν σε ένα κείμενο. Δεν μπορώ όμως να μην αναφέρω τη συνάντησή μου στο κελί του

Ιερόθεου με τον Νίκο Ναουμίδη και τη συνεργασία που αναπτύξαμε από τότε. Αποτέλεσμα αυτής της συνεργασίας υπήρξε μία εκπληκτική σειρά ντοκιμαντέρ για την ΕΡΤ3 με εικονολήπτη τον Μεταξά και με μία κάμερα Sony 150. Μία κάμερα δηλαδή που ικανοποιούσε στο ελάχιστο επίπεδο τις επαγγελματικές προδιαγραφές, αλλά που έδινε τη δυνατότητα ευελιξίας. Γνωρίσαμε και μιλήσαμε με ό,τι καλύτερο διέθετε το Όρος. Και το αποτέλεσμα βρήκε μεγάλη ανταπόκριση στην κοινή γνώμη.

Επί αρκετά χρόνια η σειρά μεταδιδόταν κάθε ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδας. Και κάθε χρόνο αύξανε τα ποσοστά τηλεθέασής της. Ήταν μόνον η αρχή. Από τότε κύλησε πολύ νερό στο αυλάκι...

Σαν κινηματογραφική ταινία πέρασαν από το νου μου όλα αυτά -και άλλα πολλά- όταν μου έγινε η πρόταση από τρία σεβαστά πρόσωπα να επισκεφθούμε το Όρος. Τον Γιάννη Σειραδάκη, καθηγητή Αστρονομίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, τον Θανάση Οικονόμου, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου και εργαζόμενο στη ΝΑΣΑ (όργανα που κατασκευάζει περιλαμβάνονται σε πολλές διαστημικές αποστολές), και το φυσικό Σπύρο Κάνουρα. Πήρα μαζί μου και το γιο μου, για να του παραδώσω τη σκυτάλη...

Ήταν μία επίσκεψη γεμάτη ουσία. Αλλά και νοσταλγία. Αρκετά άλλαξαν. Όμως και στη δική μου ματιά προστέθηκε το βάρος 40 χρόνων.

*Παντελής Σαββίδης
δημοσιογράφος*

**Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Μακεδονία της Κυριακής»
στις 9 Αυγούστου 2015**

Πηγή: agioritikesmnimes.blogspot.gr